

## POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa A. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. w C.  
przeciwko Redaktorowi Naczelnemu Tygodnika X.

o opublikowanie sprostowania,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 maja 2021 r.,  
skargi kasacyjnej T. L.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 13 lutego 2018 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od T. L. na rzecz A. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. w C. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 13 lutego 2018 r. sprostował wyrok Sądu Okręgowego w W. w ten sposób, że w jego komparycji stronę pozwaną oznaczył jako: „Redaktor Naczelnny Tygodnika X. – T.L.”, a ponadto sprostował siedzibę strony powodowej w ten sposób, że w miejsce „w M.” wpisał „w C.”, oddalił apelację

oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd drugiej instancji wskazał, że powództwo o opublikowanie sprostowania zostało wytoczone przeciwko „T.L. - Redaktorowi Naczelnemu X.”, a nie przeciwko T.L. jako osobie fizycznej. Wynika to z treści pozwu (oznaczenie strony pozwanej) oraz z treści sprecyzowanego w nim żądania opublikowania sprostowania. W tym przypadku wskazanie imienne osoby redaktora naczelnego tygodnika dookreślało tylko ten organ jako podmiot odpowiedzialny za publikację sprostowania i nie oznaczało, że intencją powoda i sądu uwzględniającego powództwo było wskazanie pozwanego T.L. jako osoby fizycznej legitymowanej do występowania w tym postępowaniu w charakterze pozwanego. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przyjęta w uchwale Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2017 r., III CZP 8/17, koncepcja redaktora naczelnego jako podmiotu stosunków regulowanych przepisami prawa prasowego, wyposażonego w podmiotowość procesową niezależnie od zmian osobowych na tym stanowisku, nie wyklucza możliwości wskazania dodatkowo w oznaczeniu strony - konkretnej osoby pełniącej funkcję redaktora naczelnego, skoro nie budzi wątpliwości, że chodzi w istocie o status podmiotowy stanowiska, które osoba ta piastuje.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł T.L., zaskarżając ten wyrok w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o jej odrzucenie, względnie oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>1</sup> § 1 k.p.c. od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie strona, Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka może wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Co do zasady, legitymację do wniesienia skargi kasacyjnej ma więc strona procesu. Skargę kasacyjną od wyroku Sądu

Apelacyjnego wniośł T.L. jako osoba fizyczna, co bezpośrednio wynika z treści skargi.

W uchwale z 17 września 2008 r., III CZP 79/08, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w sprawie o opublikowanie sprostowania prasowego, legitymowany biernie jest każdoczesny redaktor naczelny dziennika lub czasopisma, tj. osoba pełniąca tę funkcję w chwili wystąpienia z roszczeniem, a jeżeli redaktor naczelny zmieni się w toku sprawy, osoba będąca redaktorem naczelnym w chwili orzekania. Tylko osoba pełniąca funkcję redaktora naczelnego może wykonać wyrok sądu nakazujący opublikowanie sprostowania. Związane jest to z tym, iż obowiązek opublikowania sprostowania został nałożony realnie na gazetę, ponieważ ona poniesie koszty publikacji, a jedynie wykonanie tego obowiązku ciąży na redaktorze naczelnym. Redaktor naczelny w świetle prawa prasowego to jednoosobowy organ gazety, czasopisma. Funkcje tego organu musi pełnić konkretna osoba, jednak zmiana personalna nie dotyczy samego organu. Obowiązek opublikowania sprostowania dotyczy redaktora naczelnego jako organu, a nie konkretnej osoby fizycznej. W konsekwencji powództwo o opublikowanie sprostowania dotyczy praw i obowiązków redaktora naczelnego jako podmiotu stosunków prawnych regulowanych przepisami prawa prasowego. Oznaczenie pozwanego w sprawie o nakazanie opublikowania sprostowania w praktyce orzeczniczej Sądu Najwyższego i sądów powszechnych polegało na wskazaniu - obok lub zamiast imienia i nazwiska osoby fizycznej - funkcji redaktora naczelnego właściwego dziennika lub czasopisma, a także na wskazaniu z imienia i nazwiska osoby fizycznej pełniącej funkcję redaktora naczelnego, bez dodatku wskazującego na tę funkcję.

Rozbieżna praktyka orzecznicza doprowadziła do powstania kolejnych wątpliwości natury prawnej w kwestii prawidłowości określenia podmiotu legitymowanego biernie, które rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale z 22 czerwca 2017 r., III CZP 8/17. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że powództwo o opublikowanie sprostowania, o którym mowa w art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1914 ze zm.) wytacza się przeciwko redaktorowi naczelnemu właściwego dziennika lub czasopisma, a nie przeciwko osobie fizycznej powołanej na to stanowisko.

Redaktor naczelny, jako jednoosobowy organ kierujący działalnością redakcji, posiada zdolność sądową (art. 64 k.p.c.) odrębną od osoby fizycznej zajmującej to stanowisko. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że przy takim rozwiązaniu, niezależnie od zmian na stanowisku redaktora naczelnego, które mogą wystąpić w toku procesu, jak i po wydaniu wyroku uwzględniającego powództwo, lecz przed jego wykonaniem, a nawet w razie nieobsadzenia tego stanowiska, strona pozwana nie ulega zmianie. Stanowisko to zostało zaaprobowane w orzecnictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki: z 15 lutego 2018 r., I CSK 281/121 z 14 lutego 2019 r., IV CSK 8/18; z 4 września 2020 r., II CSK 801/18; z 23 października 2020 r., I CSK 694/18), także w przypadku, gdy wyroki sądów drugiej instancji, akceptujące dotychczasową linię orzecniczą Sądu Najwyższego, zapadły przed podjęciem uchwały z 22 czerwca 2017 r., III CZP 8/17 (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 lipca 2017 r., I CSK 11/17 i z 24 stycznia 2018 r., I CSK 221/17).

Sąd Najwyższy przyjął, że zmiana linii orzecniczej w odniesieniu do oznaczenia podmiotu legitymowanego biernie w procesie o opublikowanie sprostowania, która nastąpiła po wniesieniu sprawy lub po wydaniu wyroku, nie powinna rodzić negatywnych konsekwencji dla powoda, o ile jego intencją było pozwanie redaktora naczelnego. Oświadczenie powoda co do osoby pozwanego podlega wykładni, której należy dokonywać z uwzględnieniem treści pozwu i dołączonych do niego dokumentów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2018 r., I CSK 221/17; z 25 maja 2018 r., I CSK 497/17; z 30 listopada 2018 r., I CSK 654/17; z 9 stycznia 2019 r., I CSK 726/17; z 12 kwietnia 2019 r., I CSK 168/18 i z 4 października 2019 r., I CSK 416/18). W takim przypadku sądy *meriti* są uprawnione do prawidłowego określenia strony pozwanej, a sąd drugiej instancji także do sprostowania zaskarżonego apelacją wyroku sądu pierwszej instancji przez wskazanie, że stroną pozwaną nie jest osoba fizyczna, lecz redaktor naczelny. W ten sposób nie dochodzi do niedopuszczalnej zmiany na etapie postępowania apelacyjnego strony pozwanej, gdyż od samego początku była ta sama (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2019 r., I CSK 416/18).

Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku, mając na względzie stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z 22 czerwca 2017 r., III CZP 8/17, prawidłowo sprostował oznaczenie strony pozwanej w orzeczeniu Sądu pierwszej instancji. Akceptując przedstawioną wyżej nienazbyt restrykcyjną linię orzecznictwa Sądu Najwyższego, co do modyfikacji oznaczenia strony pozwanej w sprawach o opublikowanie sprostowania, Sąd Najwyższy wskazuje, że argumentacja ta nie jest już adekwatna po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny. Po pierwsze, Sąd Apelacyjny w komparycji zaskarżonego wyroku wprost wskazał, że stroną postępowania jest redaktor naczelny, a nie osoba fizyczna – T. L. Po drugie, Sąd Apelacyjny sprostował stosownie do tego oznaczenie strony pozwanej w zaskarżonym wyroku Sądu Okręgowego. Po trzecie, Sąd Apelacyjny obszernie w uzasadnieniu wyroku przedstawił motywy tych rozstrzygnięć. W konsekwencji nie może budzić najmniejszych wątpliwości, że zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego, a także poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego, zapadł przeciwko redaktorowi naczelnemu, ujmowanemu jako osobny podmiot, mający samodzielną zdolność sądową, a nie przeciwko T.L. jako osobie fizycznej. Oznacza to, że legitymację do wniesienia skargi kasacyjnej ma jedynie strona procesu, zakończonego zaskarżonym wyrokiem, wskazana w tym wyroku, czyli redaktor naczelny Tygodnika X., a nie jakakolwiek osoba fizyczna. Skarga kasacyjna została natomiast wniesiona przez T.L., działającego jako osoba fizyczna. T.L. nie jest jednak stroną tego postępowania, a w konsekwencji nie ma legitymacji do wniesienia skargi kasacyjnej.

Nie sposób przy tym nie dostrzec, że skarga kasacyjna jest w tym aspekcie wewnętrznie sprzeczna. Z jednej strony autor skargi wywodzi bowiem, że redaktor naczelny i osoba fizyczna to dwa odrębne podmioty, wyposażone w odrębną zdolność sądową, a z drugiej strony stara się dowieść, iż osoba niewymieniona w zaskarżonym wyroku ma interes w jego zaskarżeniu. Takie stanowisko jest oczywiście błędne. Jeżeli wyrok Sądu Apelacyjnego nie dotyczy T.L. jako osoby fizycznej, skoro zapadł przeciwko redaktorowi naczelnemu, to T.L. jako osoba fizyczna nie ma interesu w zaskarżeniu tego orzeczenia. Jedynym podmiotem uprawnionym do zaskarżenia tego wyroku jest więc redaktor naczelny Tygodnika X., który skargi kasacyjnej nie wniósł. T.L. w treści skargi nie wskazał przy tym, że

działa jako redaktor naczelny Tygodnika X.. Wniosek taki nie da się też wywieść z innych okoliczności, jak chociażby z treści pełnomocnictwa procesowego dołączonego do skargi - udzielonego w imieniu osoby fizycznej, a nie w imieniu redaktora naczelnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398<sup>6</sup> § 2 i 3 k.p.c., jako wniesioną przez osobę nieuprawnioną oraz zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.